

No, mladej, to jsi nemusel...



Rozhovor

Když se v Čechách vyřkne jméno profesora Jana Čížara, v teatrologických knihovnách stoly zavrzají, profesionální divadelníci na základy divadla vzpomenou, na školní škamna damácká, na Maryšu, na šedesátá léta a na tehdejší Divadelní noviny a revu Divadlo. Ale nejen to. Při vyslovení toho jména také zelená amatérská luka rozkvétou, východočeské bory zašumí a Jirásek v hrobě se zakaboní, kdože mu v Hronově jeho slávu dnes přebral. V sobotu na jevišti Jiráskova divadla za zvuků písničkářských a v průběhu dějů pitoreskních, předal ministr kultury Pavel Dostál profesoru Janu Čížovi Cenu ministerstva kultury za zásluhy a činnost v oboru neprofesionálního divadla. Blahopřejeme za všechny přítomné i nepřítomné amatérské divadelníky, a jistě nejen za ně. Pro čtenáře Zpravodaje jsme připravili s touto legendou českého divadla výjimečně rozsáhlý rozhovor.

Jak vnímáte sobotní ocenění?

No tak, příjemné to je. Současně vím, že takovými oceněními za celoživotní práci se často zdvořile naznačuje, že člověk má jít od toho. Nejde mi o ten papír, ale o to všechno, co bylo.

Asi jsem přece jen něco udělal, co snad nějaký význam má, když tolik lidí při předání povstalo a tolik mi jich různou formou blahopřálo. To bylo opravdu dojemné. Ale já si opravdu velmi často v posledních letech kladu otázku, jestli to všechno má teď význam. Mám neustálé pochybnosti a říkám si - no jestli ne teď, tak to snad mělo význam před listopadem a něco to snad po sobě zanechalo. Takže tento pocit, že snad tedy ano, že kus mé práce z minulosti se snad zúročil, je pro mě teď asi nejdůležitější.

Z úst Milana Strotzera při předávání Ceny zaznělo, že ještě není zmapovaná vaše aktivní herecká činnost, která dokonce došpela až na prkna Jiráskova divadla. Mohl byste aspoň teď pomoci budoucím divadelním historikům?

Ono je to strašně jednoduché. Já jsem se zapletl skrze své spolužáky na gymplu, kteří věděli, že mě divadlo zajímá, že jsem nadšený divák divadla a že se kolem divadla točím. A ti mne vtáhli do svého divadelního spolku.

I když, budu-li úplně upřímný, tak vůbec na začátku byla taková má zvláštní vášeň, posedlost a láska k jedné dívce, která byla velmi půvabná, krásná, chtěla zoufale hrát divadlo a vlastně na tom našem gymnasiu, kde jsem studoval, neměla příliš mnoho šancí. Tam byl soubor, který vedl profesor matematiky, ten inscenoval takové hry jako Nerudova Ženicha z hladu, takže u něj mnoho šancí nedostávala. No, a já jsem pochopil, že má jediná možnost mezi tím množstvím čmeláku, kteří kolem ní kroužili, je, že jí tu šanci dělat divadlo dám já. A protože jsem se kolem divadla už tehdyn trochu motal jako divák... To mé „motání“ vedlo dokonce tak daleko, že mě můj tehdejší profesor češtiny, který byl velmi mladý, přišel jako čerstvý absolvent, byl v Hradci akorát rok a psal recenze do místního deníku Pochodeň, nabídl, abych psal za něj recenze, když on odcházel do Prahy, což byl mimochodem můj začátek kritický. Psal jsem to pod pseudonymem Ludvík Kubata, dovolil jsem si využít jména slavného sedláka, kterého jistě znáte z verše „Kubata, dal jsi hlavu za blata“.

Pokračování na straně 6

Každej nemůže být chytřej, ti hloupí musejí dělat výjimku, poněvadž kdyby byl každej chytřej, tak by bylo na světě tolik rozumu, že by z toho byl každej druhý člověk úplně blbej.

J. Hašek



9:00-12:30

Semináře a dílny



14:00-16:00

Kritický klub

14:00 (A) a 20:00 (B) - Jiráskovo divadlo

Divadlo Potočná při MsKS Levice, Slovensko
Sofokles: Antigona (L'amour) (60')

14:00 a 17:00 (B) a 20:00 (A) - Sál Josefa Čapka

Soubor (tentokrát) PES Městečko Trnávka
Podle Lewise Carolla: Ani Anička, ale Alenka (30')
DS Motýlci a kozičky Gymnázia Pastviny Brno
K. Mazlová: Malá rošáda (30')

20:00 (A) a 22:00 (B) - Sokolovna

Divadlo Dialog Plzeň
M. Hecht a kol. soub. dle K. Keseyho a M. Formana: Přelet (60')
HRONOFF

17:00 - Park Aloise Jiráska

Koncert hudební kapely BIG BAND ALDIS

20:00 - Park Aloise Jiráska

DS Dekor Brno: Vávra - Maryša

21:00 - čajovna

Vertigo - jazz, Žongléři s ohněm v Čajovně.



22:00 - stan ve dvoře

VOSTO5 divize STANIOL
Koncert kapely Tesla!

BEZ UMRTVENÍ

Nevím, jestli jste si všimli, ale po celý včerejší den, nebo aspoň odpoledne, jezdil po Hronově a hlavně přes Jiráskovo náměstí velký hasičský vůz. Chvíli mi trvalo, než jsem pochopil proč.

V Jiráskově divadle, loni přejmenovaném na Divadlo Dr. Krásy, vystupoval včera ničič divadelních opon a trapič hronovských techniků Petr Lanta. Po loňském dramatu, kdy nejen opona vza- la za své, ale divadlo bylo také zčásti vytopeno - praskla stoupačka, za což sice Lanta nemohl, ale s prostotou sobě vlastní, když se to dozvěděl, řekl: „Já to tušil. Divadlo, ve kterém se zahraje ta skotská hra, je rok prokleté. Do roka očekávejte nejméně požár. Možná se ale zřítí celá budova.“ - se Lanta vrátil na místo činu. Bylo dost těžké ho sem dostat. Technici chtěli dát divadlu výpověď, hronovská veřejnost div že nepořádala podpisové akce proti účasti postmoderního šilence. Revoluce se naštěstí nekonala, ale paní starostka - na naléhání svých voličů - povolala na den Lantova hostování do Hronova celý hasičský sbor. Zajímavé bylo, že se pojistila i z druhé strany. Před divadlem stál totiž kočár s koněm, to zřejmě pro případ, že Lanta bude novým hronovským starostou nebo novým ministrem kultury.

Nestalo se ani jedno. Divadlo nevyhořelo, nebylo vytopeno, ani nespadlo a Lanta se ministrem kultury, presidentem ani králem nestal. Jeho fin de siècle bylo imaginativní, křehké, vlastně velmi opatrné představení, které vrývalo tenkou rýhu jen do velmi citlivých srdcí. Pro mnohé bylo jeho - vlastně zoufalé - volání člověka drceného pragmatickou společností neslyšitelné, příliš ti- ché, příliš osobní. Jeho inscenaci lze mnohé vy- číst, hlavně hereckou nenaplněnost (Antonín Polícar v hlavní roli byl ale velmi dobrý, „lantovský“), rytmickou monotónnost, výtvarnou pře- temnělost, a rozumím všem, kdo se nudili, nerozuměli, otravovali, ale přes to přese všechno bylo a je setkání s Lantou a jeho divadlem událostí a svátkem. Je to setkání s citlivým světem básníka, se světem jemným a obnaženým. Je to svět pastýřky putující k dubnu, svět, o kterém mluvili Svitavští, ale stvořili ho Krásostí. A když na závěr zaznělo z jeviště: Ať město zhyne ohňovou potopou!, pochopil jsem, že před divadlem jezdí hasiči vůz zcela oprávněně.

Vladimír Hulec



Musí tam být humor, nejlépe černý

Když jsem za nimi po prvním představení zašel, nikdo se necítil na to, abych s ním mluvil jako s mluvčím. A tak jsme si nakonec povídali na schodech Jiráskova divadla všichni dohromady.

Kdo jste a odkud pocházíte?

Jmennujeme se Spielbrett Theater a jsme z Drážďan. Náš soubor vznikl v roce 1985, tedy ještě v NDR. Jsme z různých sociálních i věkových skupin - od 17 do 50 let, od studentů po inženýry, od nezaměstnaných přes lidi v domácnosti po pracující. Máme na repertoáru vždy jednu Shakespearovu hru, kterou hrajeme tři roky a pak si vybereme další. Vedle toho ale inscenujeme i další hry různých autorů, zaměření a stylů. V současné době máme vedle Othella ještě inscenaci hry pro děti od Horsta Hawemana Die Katze (Kočka) a dvě vlastní hry, černou grotesku Ein Augenblick vor dem Sterben (Chvíle než umřeš) a jakousi monthypythonovskou variaci na dobro a zlo, čerpající z merlinovského a ježíšovského mýtu Gute Jungs - Vom Kreuz zu Tisch (Hodní chlapci - Z kříže ke stolu). Zkoušíme s profesionálními režiséry. Když nepřipravujeme novou inscenaci, tak jednou týdně, když je před premiérou, tak dvakrát týdně. V létě vždy se svou Shakespeareovskou inscenací vyjíždíme na turné po německém venkovu poblíž Drážďan. Rekvizity i sebe naložíme na vůz s plachtou, prona- jmeme si dva koně a tak kočujeme.

Mohli byste charakterizovat svůj styl?

Styl bývá různý, ale vždy využíváme různé formy humoru. Snažíme se o jeho komplexní vnímání, žádný dopředu neupřednostňujeme. Například Othello není hrán podle jediného překladu, ale mixujeme různé překlady a dodáváme si do nich i své texty. V této inscenaci nám slo o to, aby ten humor co nejčernější.

Čím vás upoutal Othello a jakého dalšího Shakespeara chystáte?

Když připravujeme novou inscenaci, vždy dlouze diskutujeme, než předstoupíme před režiséra, kterou hru jsme zvolili. Před třemi lety padla volba na Othella, a to proto, že se nám zdál hodně aktuální, co se týká násilí a vztahu mezi lidmi. Inscenace měla 10. 7. drážďanskou verniéru a hrát ji budeme už jedině na zájezdech. 3. července měla premiéru nová Shakespeareovská inscenace - Maß für Maß (Oko za oko).

Vladimír Hulec



Nerozhovor s Lantou

Kdy jsem poprvé začal hrát divadlo?

To bylo ve třetí třídě, chodil jsem do dramátku, ale jinak jsem se sestřenkama hrál divadlo, hlavně o prázdninách pro sousedy. Dělali jsme programy pro rodiče, i soutěže jsme vymýšleli. To bylo moc zábavný. Pak jsem taky kouzlil, zajímal mě kouzla a čáry, měl jsem kouzelnickou knížku a časem jsem si začal vymýšlet svá kouzla. Vstupním byly nejčastěji bonbony. Takže divadlo jsem hrál, ale nedalo se říct, že jsem jím byl úplně pohlcený. Dělal jsem spoustu jiných věcí. Vím třeba, že bych byl výborný atlet, protože mám po otci zděděné geny, ale mně chyběla motivace. Kluci ze třídy třeba trénovali, ale já pak byl rychlejší než oni. Dnes akorát běhám, ale mám velmi zvláštní vztah k boxu, nedávno jsem se byl podívat na zápas a na začátku tam stáli dva zdraví chlapci a odešly trosky! Jeden z nich brečel a já jsem si říkal, jestli to mají zapotřebí. Jo, pak jsem ještě v dětství chodil do ZUŠky na klavír, tubu, bicí a hrál jsem v dechovce. Teď si hraju doma na kytaru, akustickou. Rád bych v Praze vytvořil nějaké hudební seskupení, nejlépe punkovou kapelu s názorem.

Johanka

Když se s Petrem dáte do hovoru, trochu ho přitačíte ke zdi, a nejrůznějšími úhybnými manévry se konečně dostanete k tomu, proč vlastně dělá právě divadlo a co pro něj divadlo znamená, nakonec se stejně setkáte s okouzlující („Vždycky mě přitahovala magie. I dnes bych chtěl být kouzelníkem. S knihou kouzel jsem si hrál celé dětství.“) neviností, upřímností a touhou pochopit sebe sama i věci kolem sebe, jakou vládnou pouze děti. Jakási prapůvodní divadelnost, kterou bychom mohli popsat třeba jako magickou nebo liturgickou obřadnost, odevzdání jedinečnosti přítomnosti, intenzivní vzájemnost, sdělování jednáním nebo tak nějak, je mu už přirozeně vlastní. „Když mi dal tata do ruky kameru osmičku, tak jsem si zkoušel nějaké věci natočit, ale nebylo to ono. Líbí

Pokračování na straně 3

se mi, když se lidí sejdou, aby zkoušeli, užijeme si při tom spoustu legrace.“ Je pro něj obtížné vyjádřit se jinak než divadlem. „Líbí se mi to, že každý divák si v tom představení přečeť něco trochu jiného. Divák je možná hlavním divadelním tvůrcem.“ Jeho inscenace jsou po okraj vyplňené sítí souvislostí a přílišnými „zvěčeninami“ detailů tak, jak je to i ve skutečnosti. Je to divadlo živé a žité. „Mám rád hraní více životních rolí. Chvíli třeba hraje úspěšného studenta vysoké školy, pak amatérského divadelního režiséra, pak třeba uklízeče činžovních domů.“ To všechno jsou pro Petra role, které žije. (Možná nevědomky) vrací se někam zpátky, kde divadlo nebylo řemeslem, kde nebylo vsazeno do prostoru rozděleného rampou,

kde neexistoval „divadelní jazyk“, k situaci, v níž nejrůznější lidé na jednom místě a v jeden čas společně tvoří a tím hledáním se zahledají.

(Všem čtenářům, kteří mají pocit, že se z tohoto článku nic nedozvěděli se upřímně omlouvám. Mohu se ospravedlnit jenom tím, že jsem se na 24 hodin ponořil do světa Dr. Krásy.)

jer



God save Shakespeare!

Othello

Doporučuji vřele všem, kdo chtějí porozumět inscenaci Othella jako „černé komedii podle Shakespearea“ v provedení souboru Spielbrett z Drážďan, aby si pečlivě přečetli v programové brožuře JH důvody, proč tato inscenace v této podobě vznikla. Pro ty, kteří tak neučiní, připomínám, že šlo o to, přiblížit Shakespearea divákům prostředky inteligentního lidového divadla; a to především mladým divákům, kteří se do divadla téměř nebo vůbec nedostanou a nemají s ním prakticky žádné zkušenosti. Tak vznikla - praví program, což zdůrazňuje - směs politického, groteskního, pitoreskního (já bych ještě přidal bizarního a kuriózního divadla) pro tyto lidi. S touto charakteristikou hluboce souhlasím. Nejde o Shakespearea, jde o tohoto diváka, který má být získán, aby přemýšlel o určitých námetech a tématech. Zbývá dodat jedno jediné: tenhle proces přizpůsobování Shakespearea divákům ve středoevropském německy mluvícím prostoru (patřily do něj i Země tehdejší Koruny české) v 17. století už jednou divadlo v tomto prostoru prodělalo, když systém divadla stojícího na myšlenkové i tvarově náročné literatuře bylo třeba předělat do systému barokního, jehož svrchovaným a jediným cílem bylo diváka bavit všemi prostředky jeviště. Tak vznikl rovněž mix, směsice, mélange, kdy bylo dovoleno vše, aby se divák bavil, kde zmizely psychologie, filosofická reflexe a metafyzika a nastoupila přímá primární komunikace s divákem, který měl být stržen. Drážďanská inscenace jako by po zhruba čtyřstech letech znova využila všech možností, které si vyzkoušelo už baroko: Hraje se hojně na divá-

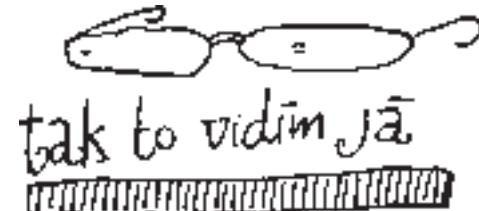
ka a s divákem, všechny reflexivní pasáže jsou bud' škrtnuty nebo redukovány na minimum, objeví se komická figura (nazvaná v německém programu sice Clown, ale vydatně připomínající slavnou komickou figuru německého barokního divadla Hanswursta, bez níž se v jisté době prostě nedalo hrát nic), zpívá se, se vši parádou morduje atd. atd. Mohl bych popisovat ještě mnohé postupy, jež ze Shakespearea ve středoevropském baroku činily „lidového“ autora a jež byly v mnohem obdobně - ne-li stejně - s těmi, které za tímto účelem využívá Spielbrett.

Aby bylo jasno: respektuji sociální, společenské důvody, jež v této rovině nutí tvůrce inscenace, o níž je řeč, aktualizovat Shakespearea jako kriminální thriller s politickou tematikou. Jen se ptám: je to skutečně nutné v této poloze bavíčství, jež Shakespearea zbavuje jeho „vyšších pater“? Třeba je tomu v „Saském Švýcarsku“ skutečně tak, třeba to tam skutečně jinak nejde. Nevím. Ale bojím se, že tato cesta k jednoduché bavíčské trivialitě je příznakem doby „plouvoucí modernity“ - tedy dneška.. God save Shakespeare!

Jan Cisar



Othello, Spielbrett Dresden, Německo
Foto: I. Mičkal



Othello

Petr Haken



Othello jako fraška? Inu, proč ne! Leč, trochu jsem se nudil. Text, text, text. Německy neučím, ale moje žena, dobré znala jazyka, říká, že „také moc nerozuměla“.

Josef Tejkl



Drážďanský Othello opravdu dráždíl. Prý „schwarze Komödie“, šedivý Othello, žlutá ponorka, plyšový zajoch-těch psů, kteří by ho uštvali k smrti, bylo opravdu, alespoň na mne, příliš ně. A je-li němčina ukříčená, mé asociace jsou povtice kakofonní. Jistěže nešlo o herce diletanty, ale co naplat, uchopení velmistra W. S. bývá i u Vladimíra Morávka ohleduplnější.

František Štibor



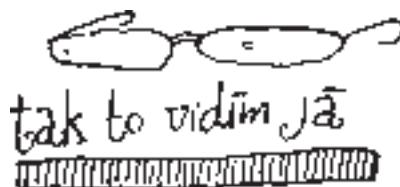
Keine pause! Keine pause! A pochopili! Jinak by odešli. Ale spoň některí. Das ganze Dresden spielen Volk ist einen simulanten bande. Ja? Nein! Ach so... Opět nezbývá, a už je to rádě omletá populární písnička, než zdůraznit, že představení, které je delší, než padesát minut, je pro běžného komerčního diváka neúnosné.

Antonín Fendrych



Celá produkce se tvářila jako jarmareční divadlo, kterým však nebyla. Herecké výkony, scéna, kostýmy, hudební a zvuková složka, světla - to vše ve stylu každý pes, jiná ves. Ubíjející nekonečnost. Ukříčenost herců navíc bránila v upadnutí do vtírajícího se spánku.





Blíží se den, kdy Vás budu milovat

Petr Haken



Děkuji za divadlo 21. století. Petr Lanta bojuje všemi prostředky proti těm, kteří by chtěli otevřít konzervy UNRy a pak tleskat, jak je to skvělý, že se to ještě nezkazilo. Děkuji, tleskám a fandím.

Tomáš Jarkovský



Chtěl jsem polapit Lantu, a skončil sám polapen. Dost možná jsem nepochopil vůbec nic, ale ty obrazy ve mně zůstávají, až Dalí bledne. Omlouvám se sousedům z hlediště za své hlasité projevy, ale nějak se to vemně všechno nezvládnutelně mlelo. Amele doposud...

Zuzka Hodková



Můžete mi to někdo vysvětlit??? Ne, ne, ne, nevysvětlovat! Představení jsem viděla dvakrát a do téhdejšího nevím, co si mám myslit? Bylo to tak šíleně fantasticky šílené? Dnes neusnu. A pane Lantu, nastal den, kdy sem Vás začala milovat. Jen malá prosba k hercům: Co takhle mluvit víc nahlas a artikulovat?

Josef Tejkl



Blíží se den, kdy vás budu milovat - vyhrožuje Lanta ve svém novém opusu. A vyhrožuje razantně, plýtvá invencí, jeho výtvarná imaginace ční nad vším jak martanský Olympus Mons, paralelně však připustí vedle sebe herecké dilektantství, jakož i profesionální pěvkyni, 50% plochy je pod dekou a neslyšíme, 25% plochy si bahníme ve skvostných jevištních obrazech, fungujících ve všech složkách, zbytek je vata, v níž zorientovat se je jistě ořech i pro samotného Lantu čaroděje.

Antonín Fendrych



Pozoruhodná směsice inzitnosti a geniality. Přehršel nápadů, která by stačila minimálně na deset podobných představení. Bohužel to všechno bylo příliš dlouhé, navíc ve srozumitelnosti bránila špatná kultura mluveného projevu jednotlivých aktérů. Pro mne osobně zcelajistě pozoruhodný, i když velmi obtížně uchopitelný a definovatelný „lantoid“.

Othello jako lidová komedie



Othello

Spielbrett Drážďany se pokusil přiblížit Shakespearova Othella lidovému publiku tím, že zvolil postupy klasické německé hanswurstiády. Hanswursta sice nazval internacionálněji a moderněji klaunem, ale princip zůstal stejný. Ze Shakespeara tak zůstala hlavní dějová linka, na které je navěšeno kdeco - od písniček přes četná herecká extempore až po různé špilce a aktualizované vtipky. Těžko posoudit, jak tato aktualizace souvisí s tím, co rezonuje v Německu, ale zdá se, že nesahá dál než k mírnému žertování /neumí německy, takže pokud je to jinak, adresujte výtky mému překladateli Milanu Schejbalovi. Rozhodně nevyjadřuje žádné velké politikum, i když zřejmě otevřený nebo skrytý racismus byl jedním z důvodů, proč se soubor rozhodl právě pro Othella. Na rozdíl od některých jiných Othellů z poslední doby se zde kupodivu vůbec neotvírá motiv války - ostatně by se do tohoto zábavného pojetí opravdu nehodil.

Herci s běle nalíčenými obličeji nebo maskami předvádějí určité typy, vyrábějí hutnou komedii, navazují všemi možnými způsoby

kontakt s publikem, které dokonce nutí do akce /škoda, že vítězství na Kypru diváci oslavili jen házením konfet/. Není podstatné, jak své role zvládají technicky, protože inscenace je postavena tak nezávazně, že se do ní vejde prakticky všechno. Dokonce i dvojité škrcení Desdemony oblíbeným králičkem lze považovat jak za kiks tak za gag. Nebo Biančino líčení shodné s Jagovým může mít zásadně stejně jako žádný význam. Největším problémem je ovšem sám hlavní hrdina, který se na komiku nemůže moc spolehnout, a tak se pokouší vytvořit cosi jako postavu. Tím ovšem zřetelně vybočuje z celku, pokud se ovšem o něčem takovém dá mluvit. Drážďanský Othello sice končí tou správnou skládkou mrtvol, ale kdyby Hanswurst - Klaun závěrečný výstup trochu rozvinul a Jago se vrátil, mohlo se pokračovat klidně dál.

Se Shakespearem lze samozřejmě nakládat nejrůznějšími způsoby. Sama jsem viděla v Londýnském divadle Globe Hamleta, kde byl slavný monolog Býť či nebýt postaven jako vрcholné komediální číslo, a to bez jediného škrtu. Vycházel však z řádu věci, nešlo o pouhé přenesení historizujících divadelních prostředků na současné jeviště. Nad Othellem Spielbrettu mohou jásat hlavně divadelní vědci a teoretici - o tak názorně živé učební pomůcky se jim určitě nikdy ani nesnilo.

Jana Paterová

Na tripe s Dr. Krásom.



Blíží se den, kdy Vás budu milovat

Občas mám pocit, že začínám být unavený z toho, až po nekolikrát nanovo konštatuji - najváčšou prekážkou Lantu je Lanta. Muším však priznať, že je to celkem príjemná únava.

Pravdaže, ak sa chce divák vydať spolu s Dr. Krásom na jeden z jeho povestných trirov, nemal by si predtým, než si vpustí tento silný divadelný halucinogén do podvedomia, spomenúť na mimoriadne nebezpečné slová skloňujúce sa podľa vzoru čitateľný príbeh, aspoň naznačená úcta k predlohe, naaranžované situácie, fixácia, et cetera, et altera, et operam perdidí. Potom by mohol veľmi ľahko, ba takmer naisto, nastúpiť tripl s prívlastkom bad.

No ale keď ste všechno v pohode, free na zájazd a nielen po polnoci potme v Tritone, keď si sadáte na zázračný Hoffmann-Lantov bicykel preto, aby vás niekam odviezol, a nie aby ste hodnotili pomery jeho prevodov, atmosféry v pneumatikách, pružnosti v sedadle, odvezie vás rovno do krajiny Imaginácia. Z každej strany sa na vás začnú valiť zvuky premenené na obrazy, obrazy premenené na zvuky, nič s ničím nebude súvisieť a napriek tomu to bude



Celok. A šliapete zo všetkých síl do pedálov, pod vami sa odvíja dúha a vám sa chce kričať - „Ten chlap je šialený! Tancuje, akoby ho ušiila tarantula!“

A potom čakáte, že nájdete skarabea, a skarabeus vás priviedie k nejakému majetku... A nič. Dojazd je príjemný, aj keď je trocha prihorúco. Ale to vedel pred Verinem už Poe, že zlatý skarabeus ukazuje cestu k pokladom len tomu, kto si ctí okrem talentu aj logiku a systematickú prácu.

Nuž áno - keby Petr Lanta dokázal poriadne naskúšať, vyčistiť a zafixovať to, čo Petr Lanta vymyslí, to by bolo!

A možno ani nie. Možno by to už vôbec nebol Lanta. Myslite si o mne čo chcete, mám ho rád takého, aký je. Už zopár rokov. Ale tak trocha sa mi zdá, že krotne do krásy (dr.). Opona zostala tento rok neporušená.

Karol Horváth

Lanta mě tento- krát nenechal chladným

Blíží se den, kdy Vás budu milovat

Společnost Dr. Krásy jsem měl letos možnost vidět již potřetí, a to vždy zde, na Jiráskově Hronově. Musím se přiznat, že mě tento soubor v čele s vůdci osobnosti Petrem Lantou hned od počátku nějakým způsobem zaujal, byť vím, že z hlediska rye divadelního jsou vždy jejich inscenace řekněme problematické, až takřka nepřijatelné (mám na mysli loňského Macbetha 2003). Je neoddiskutovatelné, že velkou předností Lantovy režie je jeho obrazové vidění a jevištění imaginace. V této oblasti režisér přímo hýří nápady, jež by vydaly ne na jednu, leč na inscenaci několik, ale tyto nápady a jejich jevištění realizace působí mnohdy jako samostatné artefakty, které by mohly být prezentovány kdykoliv a kdekoliv a ne jen právě teď a tady jako součást uceleného tvaru, tedy divadelní inscenace. Tato skutečnost se projevila i ve včerejším představení Společnosti Dr. Krásy *Blíží se den, kdy vás budu milovat* přesto, že ji považuji za nejucelenější ze všech jejích tří mnou shlednutých inscenací. Je to dáné i tím, že tentokrát je díky ústřední postavě Michela a jeho tématu hledání smyslu života nucen režisér přece jen v základních obrysech artikulovat příběh. Z tohoto úhlu pohledu pak lze řadu obrazů poměrně snadno dekódovat, ale na druhé straně působí mnohé ilustrativně či nadbytečně. Například na mě velmi zapůsobil obraz s roztočeným provazem nad hlavou hlavního hrdiny v okamžiku jeho opojení z toho, že je do večera svobodný, který evokoval svobodu v nejširším slova smyslu. A na druhé straně např. sfouknutí prachu při replice o knihách, které jsou zaprášené neodkazovalo dál, než k popisnosti. Nelze se ubránit dojmu, že režisér Petr Lanta se často inspiruje tvorbou Petra Lébla, což samozřejmě v žádném případě není výtkou, ale problémem je, že tato vědomá inspirace je realizována obrazy, které s tématem včerejší inscenace prakticky nesouvisejí a tím působí samoúčelně.

Samostatnou kapitolu pak tvoří herectví souboru. I ve včerejším večerním představení se ukázalo, že bez základní technické vybavenosti nelze realizovat sebelepší jevištění záměr. Představiteli ústřední postavy Michela bezchyby nechyběla odzbrojující autentičnost, avšak co je platná autentičnost, když divák v páté řadě rozumí jen s vypětím všech sil. A podobné je to, až na výjimky, prakticky u všech. Dovedu si představit, že lze mnohé herecké nedostatky (kromě již zmíněných) za určitých okolností odpustit, ale pouze tehdy, je-li výpověď všech zúčastněných aktérů veskrze apelativní. Není-li tomu tak, hraničí

herecký projev s diletantstvím, zvláště v protikladu s dobrém slova smyslu profesionálním vystoupením hudebníků a zpěváků ve scéně „nového umění“, u které mimo jiné není zcela srozumitelný úhel pohledu tvůrců.

Přes všechno řečené musím znovu zdůraznit, že mě i tentokrát Společnost Dr. Krásy ani náhodou nenaštvala (uvědomuji si při tom, že mnohé divadelníky mohla), ba nenechala mě chladným. Je to evidentně soubor, který hledá nové způsoby komunikace mezi hledištěm a jevištěm, ale mám nejen z jeho letošního klání pocit jakési rozvojenosti a nejasněnosti. Není mi totiž zřejmé, zda chce soubor a režisér vyprávět jevištěními obrazy příběh nebo zda prioritu tvoří jevištění obrazy bez užší vazby na příběh. Pravda, je mi sympatičtější ona první cesta, ale je to jen můj subjektivní názor. Pokud by se soubor vydal touto cestou, tak mohu pouze za sebe říci: Blíží se den, kdy vás budu milovat.

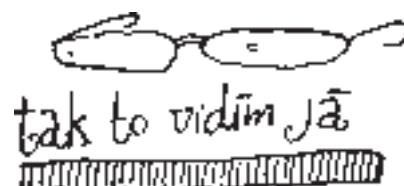
Milan Schejbal



Blíží se den, kdy..., Foto: I. Mičkal



Othello, Foto: I. Mičkal



Othello

Vít Závodský



Zformulovat narychlo byt jen dojem z jediného zhlédnutí cizojačného nastudování není zrovna snadné a možná ani zodpovědné. Drážďanský kočující soubor si ve svých již tří roky uváděných shakespearovských variacích patrně vzpomněl na domácí tradici hanswurstiád a jarmarečních či kabaretních produkcí (hrává se tak nyní např. Büchner nebo raný Brecht). Při vši dryáčnické robustnosti včetně pokusu o aktivizaci publika však klaunérie pronikala spíše do karikujícího výkladu „vedlejších“ postav, etudově rozvinutých výjevů nebo do kostýmních a maskových detailů, zatímco protagonisté včetně sympaticky usměvavého šedovlasého Maura se raději drželi tradičnějšího, ba až psychologizujícího pojetí svých figur, což dvouhodinovému nonstop představení na stylové jednotě neprídalo.

Blíží se den, kdy....

Vít Závodský



Lantova pražská inscenace se nejspíš opět přírádí k téma, které rozdělí publikum na dva bezmála nesmiřitelné tábory. Zřejmě velmi volná dramatizace neznámého Vernova románu se základním konfliktem společensky „nezařaditelné“ umělecké duše s odlišněnou průmyslovou civilizací zprvu jako by podnětně čerpala z rodokmenu surreálných lyrických látek Quenauových či Vianových – cituje francouzské symbolisty a zaujme vizuální obrazivostí. Postupně však básnivě asociativní výjevy stále častěji přecházejí do „postmodernistického“ kuponě jevištění prostředků natolik disperačních až samoučelných, že se v nich nejeden divák přestává orientovat. Mnozí členové souboru jsou herecky více než rozpačtí a jejich tichý slovní projev sotva doléhá do prvních řad, což ambiciózní, ale velmi diskusní experiment rovněž handicapuje.

František Štibor



K velké smůle diváctva, tvůrců a české amatérské divadelní veřejnosti vůbec byly souboru Petra Lanty hned u vstupu do posvátné divadelní budovy Mistrovny odrážány nesmývatelné barvy, střelné zbraně a zásobníky s nervově paralytickými plyny. Bulvár tak bohužel přišel o jedinou možnost získat plnohodnotné vulgární zpravodajství. Organizátoři nám tak zatnuli tipec. Ach jo....

No, mladěj, to jsi nemusel..

Musím říct, že to bylo zajímavé, protože v tehdejším Divadle Vítězného Února, to byl tak rok 48, 49, zjistili, že někdo neznámý o nich píše, a dělali přímo detektivní pátrání, kdo to je. - Takže toto mé „mítání se kolem divadla“ a oslnění tou spolužáčkou mě dovedlo k tomu, že jsem si vzal text jednoho mého spolužáka z vyšší třídy, což byl sice špatný, leč nadšený surrealistický básník. Ten text byl naprostě nepochopitelný. Nikdo jsme mu nerozuměli, ani on sám, jak se ukázalo. Ale byla tam velká ženská role, kterou jsem té dívce nabídl. A tak jsme se dali s několika kamarády dohromady a začali „cosi“ připravovat. Bylo to takové spíš... no dilettantismus je slabé slovo. Já jsem nic nevěděl o režirování, všichni mně do toho mluvili, hra byla nesrozumitelná a blbá a autor sám, ač byl příto men, jí nerozuměl. Nicméně jsem to kvůli té holce na sebe vzal. Pak se nám to začalo rozpadat už nadobro a herci prohlásili, že buď to zahrajeme do dohledné doby, anebo se rozejdou. No, já bych to byl rozpustil, ta dívka ale chtěla na jeviště a já měl pochopitelně zájem, aby na to jeviště šla, neboť tak bych u ní měl pořád šanci. Tak jsem řekl, že do týdne bude premiéra. Oni se vyděsili, že to přece být nemůže, že to pořádně neumíme, že nevíme, jak to jde za sebou a kdesi cosi. Já jsem, řekl nic se nebojte, premiéra bude, a když si nebudete vědět rady, tak já přídu na jeviště a nějak to posunu, abyste věděli, co se děje. Obstaral jsem si velký kufr, do toho kufru jsem si naskládal naprostě nesmyslné věci, a když jsem viděl, že to na jeviště drhne a že jsou herci zmatení, tak jsem s tím kufrem přišel, otevřel ho a takovou metodou zvláštní, dnes bychom řekli duškovské improvizace jsem divákům i hercům vyložil, jaký byl smysl doposud viděného a jak to má jít dál. Musím říct, že obávaný profesor řečtiny a latiny Šír, který byl zároveň obávaným kritikem jiného deníku v Hradci Králové, napsal, že to sice bylo blbý, ale že ho zaujala postava Muže s kufrem. Tak to byl vlastně můj první divadelní - dramaturgicko-režijní - počin. Doce la úspěšný, co říkáte...

S touto avantgardou jste se ale do Hronova předpokládám nedostal...

To tedy ne. Můj další divadelní krok, který po čase dospěl až do Hronova, vedl do spolku - pane Hulče, teď asi spadnete pod stůl - Mladá garda. Spolužáci dali dohromady takovou nadšenou skupinu, která se rozhodla, že pod vedením herce, jistého Lubomíra Javorského, což byl velice špatný herc, ale jaksi měl schopnost vdechnout lidem nadšení pro divadlo a dodat mu takového toho velmi nadšeného, řekněme budovatelského ducha - to už jsme na přelomu 40. a 50. let - založí na půdě krajského výboru ČSM soubor Mladá garda. Sešli se v něm kluci z učňovské školy ze Škodovky plus ti študáci a za mnou přišli dva moji spolužáci, z nichž jeden by vám možná mohl být známý, jistý herc Ivo Palec, který byl Na Zábradlí, potom emigroval a dělal špiona nebo co - a pozvali mě taky.

Jako herce! Tak jsem tam začal hrát a v roce 1951 jsme se dostali na Jiráskův Hronov.

Jak k tomu došlo?

To už jsem byl na VŠ a my sem byli vyslaní jako svazákův soubor. To je to, o čem jsem při předávání té ceny v sobotu v divadle řekl, že už všichni účastníci zemřeli...

A tím jsem skončil. To byly mé amatérské počátky. Pro ty vaše divadelní historiky ještě uvedu, že jsem hrál ve dvou inscenacích. Jedna se jmenovala - jak tehdy jinak - Začínáme žít a druhou bylo Tylovo Jiříkovo vidění. Tam jsem hrál postavu žurnalisty Vilibalda. Já ale nebyl dobrý herc a nikdy jsem taky hercem být netoužil. Herectví pro mě bylo dobře se na jevišti bavit. Já se tehdy spíše věnoval jiným, řekněme mimojevištěním aktivitám. Ten soubor ale měl ve svém středu třeba Ludka



Munzara, který samozřejmě byl úplně jiný než já. Už tehdy bral herectví se vši vážností. Já byl jen rád, že jsem si ho ozkoušil, ale svou budoucnost jsem v něm neviděl.

Mluvíte i o mimodivadelních aktivitách. Já o vás vím, že jste byl v mládí aktivním fotbalistou. Nikdo mi to nechce věřit. Jak to tedy je?

Fotbal byla od dětství má největší vášeň. Já měl ještě to štěstí, že za mého mládí stačilo vyběhnout za barák, kde byly louky, a my se mohli honit za balonem celej den. Jakmile jsem přišel ze školy, odloučil jsem tašku a už se hrálo, hrálo, hrálo. S tenisákem i opravdovou merunou. Tu ale tehdy vlastnil málodko. Já jsem ji k velkém žalu svých rodičů dostal jednou k Vánocům a pak už se mnou nebylo k vydržení. Každej den jsem běhal po loukách a čutal do mičudy. Pak jsem začal hrát v jednom dělnickém klubu a rodiče byli ze mě ještě víc nešťastní, protože mně bylo všechno jedno, já chtěl jenom hrát fotbal, takže jsem - bylo to na gymplu - skoro propadl. Došlo to tak daleko, že mně otec řekl, že mě má plný zuby a když se to do konce kvarty nezlepší, tak mě veme ze študia a dá mě vyučit opravářem ledniček u firmy svého známého. Až takhle „zlé“ to se mnou bylo. Mě ten fotbal strašně bavil.

Jak vypadala vaše další fotbalová kariéra?

Já byl dost rychlý a technik, takže na tom gymplu jsem fotbal ještě furt hrál takzvaně závodně. Vlastně až do vysoké školy. Dostal jsem se sportovně poměrně daleko. Postoupil jsem do vyšších tříd a začali mě

zkoušet dokonce v prvním hradeckém mužském mančaftu. Jenomže se mně začal prudce zhoršovat zrak, a tak jsem nakonec dal přednost divadlu. Ale ten fotbal mě bavil dál a nechtěl jsem ho zprvu opustit, a tak - když jsem zjistil, že fotbal hrát nemůžu - jsem si udělal rozhodcovské zkoušky. Ale pískal jsem asi jen tři zápasy. První dva byli žáci či dorost a pak mě poslali pískat nějakou třetí třídu dospělých do nějaké vesnice. A tam mě po zápase honili domácí po poli, protože byli přesvědčeni, že jsem pískal proti nim. Tak jsem toho nechal a tím jsem s fotbalem skončil. Ale fotbal byla opravdu má velká vášeň, kvůli které jsem se málem stal opravářem ledniček.

Nebuďte tak skromný. Já vím, že jste hrál několik zápasů v jednom týmu s Josefem Bicanem...

Pane Hulče, překvapujete mne. Vaše znalosti jsou skutečně důkladné. Máte pravdu. Psal se rok 51 nebo 52 a já se dostal do SK Hradec Králové. Bylo to právě v době, kdy tam na jednu sezonu přišla jistá nezapočatelná hvězda jménem Josef Bican. On už byl starší pán, bylo mu tehdy 39 let, ale stále to byl Pan fotbalista. To si neumí nikdo představit. Jeho hraní, to byl koncert. A oni k němu hledali lidi, kteří by mu výhovovali a plnili úlohy, které potřeboval. Jak jistě víte, kdysi ve Slavii existovalo slavné duo Kopecký-Bican, a oni hledali někoho, kdo by obdobný tandem mohl s Bicanem tvořit v Hradci. A já, protože jsem byl rychlý a technik, jsem se párkrát vedle něj na hřiště objevil. Párkrát mě zkoušeli, jestli bych to nemohl být já. Byl jsem sice tehdy už pomalu na konci své fotbalové kariéry, už jsem se rozhodoval, že přednost dostane divadlo, ale ještě jsem dostal šanci několikrát Bicanovi ten balon na hřiště přistrčit a několikrát jsem od něj dostal klasickou českou uličku. Byla to radost. Je to pro mě takový životní zážitek, který si hýčkám v duši. On fotbalově myšel tak, že si to někdo neumí představit.

Jednou jsem mu ale radost neudělal. Ustřelil jsem mu totíž gól. Šlo dokonce o stou branku našeho mančaftu v sezóně či soutěži, už nevíme, ale byla dost prestižní. Zezadu přišla příhrávka a já jsem byl blíz. I když byl stále rychlýk, přece jen už to byl starší pán, no a já byl rychlýk a předběh jsem ho. Byl jsem najednou sám před brankářem, tak jsem tu mičudu jenom tak strčil a byl to gól. On pak ke mně přišel a zavrčel mi: „No, mladěj, to jsi nemusel.“

Na to ale myslím můžete bejt hodně hrdej!

Taky jsem. Ale omlouval jsem se mu. Říkal jsem mu: „Pane Bican, ale já strašně nerad. Já jsem nevěděl, že jste za mnou. Já to tušil, ale kdybych to byl věděl najisto, tak bych do toho tak neletěl.“ Von jen tak mávl rukou a řek: „To je dobrý, tak přišť...“

Víte, Bican byl nejnešťastnější osud v českém fotbale. On tu vrcholnou éru měl v době Protektorátu a nemohl ven. Kdyby se hrály normální klubové soutěže, mistrovství světa a podobně, tak on byl špička, která by patřila mezi nejlepší fotbalisty celosvětové historie fotbalu. Dokonce, pokud vím, i nějaké hlasy v jakési anketě nedávno dostal. To se nedá popsat, co on s tím balonem uměl. To bylo fotbalové myšlení,

No, mladej, to jsi nemuseš..

jaké se jen tak nevidí... Bohužel po válce záhy přišel rok 1948 a oni ho začali napadat za to, že byl profík, musel z Prahy. Nejdřív hrál ve Vítkovických železárnách a pak přestoupil na rok do Hradce. SK Hradec měl tehdy jakési aspirace postoupit do 1. ligy, taky o tu 1. ligu hrál, ale to už já u toho jako hráč nebyl. O postup se hrálo - jel jsem se dokonce na ten zápas podívat - v Liberci. A oni prohráli. Bicana v tom zápasu otravovali klasickou metodou osobní obrany. Jeden hráč byl furt u něj a okopával ho. Pamatuju si, že kolem hráče i na něm byl odklizenej sníh, bylo tam kluzko a Bicanovi ruply nervy. Strčil do toho, co ho furt okopával, a šel ven z plánu. Vono vydržel osobku, to není lehký. To jsme teď viděli na ME. Řekové nasadili osobky a nikdo si s tím nevěděl rady.

Nedávno opakovala ČT cyklus mystikačních diskusí z poloviny devadesátých let Studio Kroměříž, kde jste hrál jednu z důležitých rolí. Zajímalo by mě, jak jste se k postavě lidového léčitele Mirka Mirka dostal.

No podívejte, to je zásluha Petra Lébla. On ve mně svou jistě silnou intuicí, kterou v sobě měl, vytušil, že jsme v jistém smyslu naladění na stejnou vlnu. Mě strašně baví - vše, to je ten muž s tím kufrem - vymějšet si. Mě text vždy svazoval. Já dycky ráči něco říkal sám za sebe, zpatra. Petra jsem poznal v jeho amatérských začátcích a hned, od dob Grotesky, jsem měl pro něj silně pochopení a věděl jsem, že v jeho osobě přišla úplně nová éra českého divadla. Díky němu jsem dokonce podruhé vystoupil na Jiráskově Hronově jako herec. Bylo to v postavě Nočního hosta v jeho inscenaci Uhdeho Výběřčího, jestli si vzpomínáte. To bylo v době, kdy už neměl svůj soubor, kdy se tak pomalu chystalo, že půjde k profesionálům, a on potřeboval pro tu inscenaci, ve které hrál sám, dva lidi, kteří tam celou dobu beze slov seděli. A tak mě a jednu paní amatérku odtud oslovil, jestli bychom s ním nevystoupili. „No, já mám s vámi vystoupit, když nevím, co tam mám dělat!“ řekl jsem mu. „To se vůbec nemusíte bát. Prostě se tam posadte a něco dělejte.“ A řekl mně asi tak jednu větu, o co jde. Shodou okolností přijel na to představení Otmar Krejča, bylo to ještě před rokem 89, a sedl si do první řady přímo naproti mně. Celé představení mu pak strašně vrtalo hlavou, co jsem se zbláznil. Nemohl pochopit, proč tam najednou něco předstírám. Včera jsem shodou okolností tu paní potkal, tak jsme si na to po létech vzpomínali. Ona říkala: „Vý jste měl vztek a stále jste povídával: Proč nám ten blbec sem nedal popelník. Já bych si aspoň zapálil. My tam totiž seděli a nemohli dělat vůbec nic!“

Když pak Petr připravoval to Studio Kroměříž, tak mě jednoho dne oslovil, jestli bych tam nechtěl účinkovat. Věděl, že mystifikace se mně strašně líbí. Mě dodneska mrzí, že jsem nevymyslel Cimrmana. Pro mě je mystifikace takový zvláštní způsob, ani hry, jako spíš vytváření nějaké zvláštní skutečnosti. A strašně mě to baví. Tak jsem přišel na Petrovo pozvání jednoho dne do televize. Od Petra jsem měl jakýsi scénář, moc tam toho nebylo. Dostal jsem nějaké

pokyny, natočili jsme první díl, ostatní šli do bufáče se najist a já jsem řekl: „Pánové, děkuju, bylo to prima a já jdu!“ A oni řekli: „Jak to? Točíte dál!“ Já jsem zjistil, že ve smlouvě mám druhý díl a pak další. Tam už jsem pak neměl dopředu napsáno nic. To mě na tom taky bavilo. Petr nám jenom říkal, o čem by to mělo být, občas řekl nějaké pokyn, co si třeba představuje, tohle se mi líbilo, co jste udělal, udělejte to, ale o fous pozdějc nebo udělejte to ještě takhle. No, bylo to krásný. Vrchol jsem dosáhl v díle o sprejerech. Tam jsem vytvořil poprvé v životě postavu. Oni mně dali nádhernou paruku, něco mezi Smoljakem a Einsteinem, obstarali mně nádherné modré brýle. To tam dal jakýsi optik jako dar, za 7 000 Kč! Nasadil mně italské boty za šílený peníze, což se mně všechno moc líbilo. Nikdy bych si takové nekoupil. Fór byl v tom, že ty boty nikdy v televizi nevidíte...



Jak ten díl vypadal?

Ten díl byl vlastně seriózní, popisoval skutečné posprejované zdi a mluvili tam lidi, kteří se tím zabývají. Petr ale nemohl vytvořit jenom seriózní pořad, on vždycky potřeboval k tomu ještě něco přivymyslet. Tak si vymyslel postavu profesora, největšího znalce těch kresek, který přijede z Ameriky zkoumat českou školu, je to misionec indiánky a maďarského emigranta. To jsem byl já a celý pořad jsem provázel jako průvodce. Jako že jsem navázal styk s našimi chlapci a diskutoval s nimi. Prošli jsme kdeco. V Libni nás málem přejel vlak. Procházeli jsme dva čtyřkilometrový kaňony plný kresek, točilo se to za plného provozu. Sice na každé straně byli ti, kteří signalizovali, že pojede vlak, ale my do toho byli zabraní tak vásnivě, že oni signalizovali, že vlak jede, ale my to nevnímali. To bylo báječný. Tam jsem došel tak daleko, že spousta lidí nevědělo, zda jsem to já nebo ne. Tu ilizi, tu novou realitu jsem stvořil tak dokonale, že jistí sprejéri přišli za jednou kolegyní, jejíž chlapec v této oblastech vyznamenával a pracoval, že by s tím znalcem chtěli mluvit. To bylo z jedné strany. A řediteli televize poslal proti tomu pořadu dopis jakýsi anonym, který na konci toho napsal: „A ještě si na to pozvete nějakého blbce z New Yorku!“ Tak to byl vrchol mé herecké dráhy, který nemohu absolutně už nikdy překonat.

Vidíte, přišli jsme v průběhu tohoto rozhovoru na druhé vaše hronovské účinkování...
To ale bylo v Sokolovně a Petr v té inscenaci po každé někoho potřeboval...

Nezamlčel jste ještě nějaké své herecké hronovské „hríchy“?

Ne.

Mluvili jsme o herectví, o režii, ale vyhnuli jsme se divadelní teorii a kritice. Měl jste či máte někoho, kdo je pro vás „Bicanem“ v této oblasti?

Můj vzor, co se týká kritiky a divadelní analýzy, byl Viktor Šklovskij. Potkal jsem ho v sedesátých letech a bylo to pro mě, jako by přede mnou stál zjevní: Viktor Šklovskij! Když jsem s ním pak dělal rozhovor, divil jsem se, že je po všem, co ve svém životě zažil, kdy ho osočovali z formalismu a podobně, tak spokojený a veselý. A on mi odpověděl: „Já si vůbec nestěžu. Já prožil ve svém životě deset krásných let. To člověku úplně stačí.“ A já si dneska říkám, ano, i já měl ve svém životě šťastné období - sedesátá léta. Zaplatil jsem za ně.

Na závěr se vás ještě zeptám: Má divadlo smysl? Nezačal jste o něm „po všem, co jste zažil“, pochybovat?

To je pro mě ten problém, o kterém jsme mluvili na začátku. Nebudem si namlouvat, že by divadlo bylo něco, co ten svět ovlivní. Na to už nevěřím. To ovlivnění dnes jde jinudy, přes média, i když i divadlo je médium. Ale divadlo smysl - jsem hlučně přesvědčen - má. To důležité, co v něm je, je živý herec. Divadlo musí dělat herce. Divadlo dělá živý člověk a všechno se vztahuje k aktivitě toho člověka. To je ten význam divadla. Že vzniká a existuje jak pro ty, co to hrajou, když to berou vážně, tak pro ty, kteří jsou v hledišti. Je to ten člověk v situaci, jak jsem o tom psal v jedné knize. Ta situace je právě to, co Něco může přinést, může otevřít vnímání, reflektování, chápání, porozumění pro jedince. O sdělení podle mě nejde. Souhlasím s Woody Allenem, že když chce člověk něco sdělovat, ať jde raději na poštu. Jde o prožití člověka té situace na jevišti. To je to, co je na divadle to nejdůvěrnější, nejúčinnější a co má stále nějaký smysl. Proto mě divadlo stále zajímá. Jinak už moc na divadlo nevěřím.

A baví vás?

Už mě nebaví všechno. Dřív jsem byl nadšenec, na všechno jsem chodil, všechno jsem sledoval, vším jsem se zabýval. Dnes už je řada věcí, které mě nazajímají, které se mě nedotýkají. Už nemám čas na blbosti, říká jeden známý. Já mám spíš pocit, že už nemusím být u všeho. Pořád mě baví ale i věci, co jiný nebavěj. Já měl v životě výhodu, že jsem nebyl kritik, ale spíš teoretik, takže jsem si vždycky hledal určité momenty, kdy jsem si kladl různé otázky. Třeba i proč je to tak blbý, jak to vlastně je, nebo co v tom blbým může být pozitivní. A to stále ještě v sobě mám. Ale už si pečlivě vybírám.

Hronova jste se ještě nepresytí?

Na Hronov jezdím stále rád. Vím, že vždycky ještě něco přijde, vždycky mě tu něco zaujme, něco, co mi dá podněty k přemejšlení o divadle.

Vladimír Hulec



Hobby neboli koníček je často hrozně těžká práce, kterou by člověk určitě nedělal, kdyby se jí musel živit.

W.Brudziński

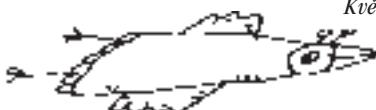
Učitelé neučí, žáci neposlouchají aneb Jak z prdu udělat kuličku

Seminář I jako Inspirace prostorem očima preparovaného hovnívála

Ve třídě hotelové školy, která nebyla ani tak hezká a ani tak inspirativní, jak bych očekávala, sedělo 17 žáků a před tabulí stáli 2 lektori, kteří psali na tabuli. Žáci, aniž by byli vyvoláni, skákali do řeči svým učitelům, a vůbec tam vládl celkem chaos. Kdykoliv měli žáci pocit, že mají lepší nápad (tento pocit měli neustále), tak učitelům skákali do řeči, a učitelé ochotně mazali své nápady z hustě popsané tabule. O přestávce „děti“ vyběhly do pekárny a tam se občerstvovaly, pak učitelé zavaleil, že se jde na to místo. A tak se šlo. Děčka byla trochu rozjívená, co chvíli byl nějaký problém na přechodu nebo na chodníku. Když se došlo k místu X, děčka řekla, že se jí možná více líbí místo XY, a tak učitelé sklopili uši a šlo se na místo XY. Tam se s dětmi bavili už trochu racionálněji, např. o důvodech proč hrát nebo nehrát právě tady a jaké výhody místo skýta.

Pak se šlo opět do třídy a to už byl úplný chaos, seminaristé, občerstveni vzduchem a atmosférou míst X a XY, házeli jeden nápad za druhým a učitelé místo toho, aby si zjednali klid, tak chaos ve třídě s nadšením podporovali. Nakonec zadali domácí úkol a řekli hlavně at si nezapomínají hrát. Z tohoto chaosu se chystají užmoulat kuličku, kterou nám předhodí v pátek, ať si taky pohrajem.

Květák



MRONOFF



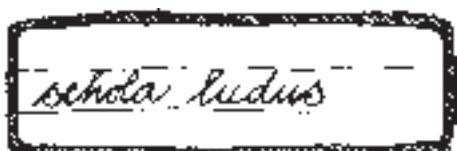
Domovní reguiem, Líšeň Brno

Foto: I. Mičkal

Domovní reguiem, Líšeň Brno

Zabilo jsme Anděla! Upálili ho! Aniž by promluvil. Zbyly jen tóny. A viděné. Viděné plameny na konci. A ty Krysy všude okolo nám stejně rozmetelou hlavy a pozerou nás! (Industriální-tzn.strojírenské, městské, syrové - Slovníkové heslo přetlumočil chvílkou před půlnocí u redakčního počítače Vladimír Hulec). Industriální hudba od začátku až do konce. Zvuková stránka? Patrně industriální. Byť můžeme vyčítat technické nedostatky. Světla? Svítila. A nemyslím si, že průmyslově. Scéna umocňovala viděné - prostě krtina z toho Našeho hnoje. Poprvé a doufám, že naposled mě šéfredaktorka Jana požádala o „seriozní recenzi“. A přitom právě v tomto případě bych si jako bulvární žurnalistka měl užít. Ovšem. Místo kozatých mediálně monitorovaných misek, mám na jevišti pajduláka. Na scéně jsou ale odhalovány ty nejnížší pudy. A nafukované gumové symboly mužství i ženství, v jejich otevřené sprostotě byly úžasné. V první polovině inscenace se smálo celé hlediště. Pak smích mrznul na rtech. Nám všem. Myslím. Bojím se krys. Jsou vše kolem nás....

František Štibor



Elektrikář nebo divadelní vědec?

S (jako Situace)

První seminář, do kterého jsem se vloupal na nezápadné fotografické pozorování, bylo „Esko“.

První, co vám padne do oka v učebně, jsou všechny dřevěné dřevěné tyče. Že by snad kurz praktické sebeobrany? V kroužku na židlích sedící seminaristé a nad nimi v mohutných gestech povídá Aleš Bergman něco o elektrice, řemeslnících, o tom, že jsou to chlapci šikovní a mazaní, a také o tom, zda je lepší být divadelním vědcem nebo spíše elektrikářem. Tyče, elektrikáři, velká gesta, jsem zmaten! Že by lektor své frekventanty vyzíval na souboj?

Co mají tyče a elektrikáři společného s dramatickou situací? Na to si tedy počkám.

A ejhle, od prožitků a chování elektrikáře se Aleš ladným skokem dostává k prožitkům a vztahům jednotlivých sedících postaviček ... ta má zálustek na chlapa, ten má rád burty, ta pravděpodobně trpí anorexií, ta závidí druhé, ta tu druhou má ráda.... A najednou se okolo uší rychle vrší nezápadné nápadné komponování jevištního dění, zdůvodňování proč tak a proč ne onak a z jakého niterného popudu a jak, aby divák netápal a ...

Výměna. Sedící kroužek vyměnila další skupina a předvedla rychlou a čitelnou miniaturku nezaslábnutého bulvárního redaktora v soudní síni, která končí absurdní rvačkou. A následuje opět rozbor důvodů jednání.

Melich





IMPKA DIVAJKA

Zaznamenáno na Kritickém klubu (úryvky).

Předně bychom se chtěli všem omluvit. Mluvené slovo má určitou intonaci a je pronášeno v konkrétní atmosféře. Zaznamenáno pak může někdy mít posunutý nebo až opačný význam. Neberte tedy tyto rádky jako přesně formulované verdkity, ale jako záznam nezaznamenatelného - jako pokus o zprostředkování a připomenutí...

Takže. Nejdříve zazněly „vykopávky“, čímž nejsou myšleni uvedení odborníci, ale jejich úvodní čtvrtodinové referáty.

Pastýřka, Tlupatlapa – Dramatická školačka SKS Svitavy

Jan Císař:

- Ke svitavským mám vždy sympatie, ale nad včerejším představením jsem poněkud v rozpacích.
- Jeffersova předloha je lyricko-epická, ale epická složka hry byla potlačena a inscenace byla posunuta více do lyrické polohy (konečně, nehráli Pastýřku putující k dubnu, ale jen Pastýřku). Tím se z ní částečně stalo divadlo poezie. A to už ode mě berte jako kritické hodnocení.
- Viděli jsme jednotlivé scény, výseky, ale celek mi, musím říct, unikal. Náladovost (svícení, hudba apod.) překrývala ostatní sdělení; zkrátka divadlo to moc nebylo. Soubor prožívá Jeffersovy lyrické polohy, ale divadelní dopad nebyl dostatečný.
- Příběh zůstal trochu uzavřený uprostřed souboru. Ale v každém případě šlo o sdělování osobních, jistě spontánních a hluboce prožitých vztahů.

Proti větru (Nahniličko), Šumavský ochotnický spolek ŠOS – Prachatice

Vladimír Štefko

- Musím vám oznámit, že tato hra není na Slovensku známá, a ani mi to není líto.
- První vidění i čtení (podobenství o stavu civilizace je mnoho – počínaje už jistým ruským diktorem, panem Čechovem – ale asi jich také nikdy dost nebude, protože jsou potřeba) dělá dojem, že je napsaná s hlubokou neznalostí dramatické techniky.

• Je to hra konstatující (orig. konstatačná), hra „dvou“ situací; to není nic objevného. Hra začíná superrealisticky – jedna divačka za mnou vždy zavzdychala, když si stará paní na scéně mazala své „plesnivé nohy“ máslem. Vstupem slovenských mafiánů (kterí mě potěšili) se hra stává burleskou, parodií, což by nevadilo, kdyby ovšem mezi těmi dvěma rovinami byl nějaký vztah, propojení. Ale to se nestalo.

• Jsou tam celé pasáže, kdy se na scéně něco děje (někdy až příliš dlouho), ale nic nového se nedovíme.

• Postavy jsou jednoznačné a už se dál nerozvíjejí. Byly tam i jisté šance, například scéna ve stodole s paní domu a mafiánem, ale byl to spíš sentimentální obrázek.

• Ta hra nedává režisérovi velké šance, ale on si ji vybral – je to tedy jeho „panská vůla“. (*omluváme se za případný nepřesný přepis ostravského hantelu*)

• Hudební plán – nepřetržitý proud písniček jakoby z „dráfáku“ zpočátku zajímavě korespondoval s textem hry, ale potom... luxusní klavír...

• Slovenština byla velmi dobrá (snad až na pář čechizmů). Byli to rodilí Slováci?

Soubor: Ano.

Štefko: Tak jsem měl pravdu.

• Božena byla dobře zahrána, ale poprvadě řečeno, je i nejlépe napsaná.

• Myslím, že chápu, proč si soubor tento text vybral, ale myslím, že při svých kvalitách si zaslouží text lepší.

Rakvičky, Divadlo Kámen – Praha

Darja Ullrichová:

- Autorku neznám a nejsem si zcela jistá, zda opravdu existuje.

• Hra je vlastně černá anekdota, má jen devět stran textu a dala by se ve svižném tempu zahrát za pár minut. Takže jsem si kladla otázku, jak to budou hrát tři čtvrtě hodiny. Musím ale říct, že mě inscenace mile překvapila.

• Zejména mužský herecký výkon byl odvážný a řekla bych i dokonalý... jeho herecký part byl složen spíš z pauz než ze slov.

• Text je poměrně jednoduchý a průhledný. Interpreti ho však povýšili na střet dvou bizarních osobností, řekla bych dvou diagnóz – ona je hysterka a on autista. (Podtitul hry je „Hřbitovní vídeňská balada“, a vezmeme-li v úvahu, že při zmínce o Vídni se nám vybaví Sigmund Freud...)

• Obě postavy byly podobné svým hrobům – on decentní, neápadný, ona extravagantní, přitažlivá, sexy. (A opravdu to tak bývá, že nesměl a neobratný muži jsou atraktivními hysterkami neodbytně přitahováni.)

• Navíc tam došlo k příjemnému a inspirativnímu posunu. Ona by například mohla být spořádána hospodyňka, která se stará o svůj hrob jako o svou domácnost.

• Pro tuto inscenaci byla příznačná práce s detailem. Jak v hereckých partech, tak ve scénování, mizanském, kostýmech...

• Výta - zdálo se mi, že proud pauz se ke konci vyčerpal a pak nezbývaly prostředky na závěreč-

né poznání, že ona je vlastně otcovrah.

Impérium vraci uhlo, DS Čtyřlístek „Prča Production“ – Frýdek-Místek

Jakub Korčák:

- Byli jsme svědky nepochybně divadelního úspěchu.

• Už úvodní scéna, naposledy jsem něco podobného viděl v Bolšom těatru, že dřív než herec vůbec vstoupí na scénu, sál aplauduje (start raketoplánu z těžní věže).

• Je to pěkná „cipovina“ (*omluváme se za případný nepřesný přepis ostravského hantelu*), ale byla to parodie?, kabaret?, komedie? Inscenace je založena na dramatické situaci, nad kterou udržuje neustálý nadhled, a situace končí překvapivě šťastně. Takže je to komedie. Inscenace zároveň převrací a ironizuje různé žánry, jedná se tedy o parodii. Můžeme jí ale označit i jako kabaretní výstup, protože poukazuje k určité konkrétní aktuální skutečnosti.

- Byla zde nepochybná bezprostřednost, cit pro míru a při vši konkrétnosti si inscenátoři udrželi nadhled. Jako divák jsem vtažen a přitom se neustále bavím oním nadhledem.

• Inscenace má dvě roviny – superhvězdné prostředky a hloubka ostravských dolů (takový rozsah vysokého a nízkého není snad ani v Shakespearovi) a obě se navzájem narušují a prolínají (spinavé okno vesmírné lodi, které se otevírá, kantynářka a poznání, proč že tam jsou dámské záchodky, světelné meče a světelny krumpáč...).

- Byl to pěkný divácký zážitek.

Načež následovala diskuse moderovaná Pepou Brůčkem. (Uvádíme opět souhrn a výběr.)

Proti větru (Nahniličko)

- Kdybych psal knihu: „Jak jsem porotoval“, musel bych zaznamenat pozoruhodné proměny českého amatérského divadla, ke kterým dochází nejen během let, ale i během dní nebo dokonce hodin. Každé představení je zkrátka jiné, a to někdy zásadně. Prachatické představení bylo v Třebíči úplně jiné, než to včerejší. V Třebíči fungovalo mnohem lépe.

- Já jsem tuto inscenaci chápal tak, že to není o reálných lidech, ale že to je sen (který ale nebyl dočasné) – ve smyslu „kdybych tak měla takovýho frájera, kdybych měl takovou Brutální Nikitu“. Podle mě nešlo o naturalismus, který se prolíná s nabouráním všechnoživota...

- Nechtěj nám o tom něco říct představitel? (Nechtěli.)

- Sen není něco rozmlženého, ten, komu se sen zdá, to vnímá velmi realisticky.

Následovalo několik replik vztahující se k problematice snu.

- To, co na Třebíči vycházelo spontánně, působilo včera naučeně.

- Barevné svícení vás zradilo. Tři ženy vypadaly, že jsou oranžové...

- Já jsem viděl hru zde, v Třebíči i tu původní

inscenaci v divadle Na zábradlí a oproti originálu zde byly některé zásadní změny v textu...

Impérium vrací uhlo

• Za loutkáře musím říct, že v úvodu představení Impérium vrací uhlo nebyla scéna bez herců, ale byl tam raketoplán - loutka, tedy dramatická postava, která jednala...

• Řeka může téct i opačným směrem a inscenace může být na Hronově i lepší. Já jsem tuto hru viděl v Holicích a musím říct, že včera jsem viděl inscenaci o dvě třídy lepší.

• Jaký je vztah souboru k dolům a horníkům?

• Naše složení je psycholog, archivář, učitelka češtiny, stavbyvedoucí, fyzioterapeutka..., ale jsme z Frýdku Místku a máme blízko severomoravskému nářečí i problematice.

• Stavy beztíže byly bezvadně udělané. Měly rozdíl nejen fyzikální, ale i astrofyzikální.

Pastýrka

• Prostor Čapkova sálu nebyl pro tuto inscenaci vhodný. Malá hloubka jeviště způsobila nezcela ideální svícení a tím nebylo to, na čem inscenátorům záleželo - ona zmíněná lyričnost - dotažená.

• Já jsem neměl Jeffersovu knížku dlouho v ruce, co z jeho textu vlastně zůstalo?

• Písničky jsou samozřejmě naše, ale ostatní text je Jeffersův (samozřejmě kráčený).

Rakvičky

• Kdosi ze souboru Kámen: Rakouská autorka Lotte Ingrisch opravdu existuje a má stovky inscenací po celé Evropě i v Americe. (Docent Štefko znovu připomíná, že zná její adresu.)

• Rakvičky jsou druhem absurdního dramatu. Mě zajímalo, jak se onen muž postupně dozvídá pravdu o neznámé ženě. On je pro mě člověk zasažený smrtí manželky, ale ona neznámá je pokřivená od dětí.

• Mě zajímalo, jak se snáší znak s reálií. Nazačený hrob manželky a obrovská realistická palma u druhého hrobu. Vynikající byl i kostým ženy. Byl opravdu smuteční, ale přitom sexy.

• Jak ale mohla žena přijít na návštěvu, když navštívenku, kterou dostala, roztrhala a zahodila?

Kdybychom měli tuto hru rozebrat psychologicky, dojdeme k nesmyslu. Je to studýrka o abnormálnosti a reálii nejsou až tak důležité.

Zaznamenal Štěpán Filcik



Kritický klub, Foto: 2x I. Mičkal

Čajovna U BÍLÉHO DRAKA

Je příjemné celý den pobýt mezi příjemnými lidmi a ještě mít možnost přes klávesy počítače o tom povědět ostatním. Dnes jsem se rozhodl absolvovat takové kolečko po novinkách včera uveřejněných v časopise a pořádánych v čajovně.

Začal jsem nabídkou čajů - nejsem žádný expert, ale čajíček byl velmi příjemný a pro notorického spáče jako jsem já působil velmi životodárně. Ihned jsem se také ptal po „pivásku“, protože Češi, jak je to o nás známo, pijí pivo jako vodu.

Kolonka pro degustátory : Barva - hnědlá čerň připomínající černého kozlíka; Pěna - hustá, s maximální viskozitou dodávající mému zarostlému obličeji mikulášský nádech; Chuť - čajová; Celkový dojem - fajn osvěžení vyvolávající v člověku pocit pohody a fajn nálady.

Nabídka pro pondělí - zelený čaj SENCHA a kořeněná specialita Čaj Bílého Draka.

Do garáží jsem jenom nakouknul a slibují, že tam prosedím celou noc. Zajímavý prostor. Jen mne trochu rozesmutněla zpráva, že stan bude zprovozněn až v pondělí.

A protože jsem byl přeci jenom unaven

po veselé noci, navštívil jsem masážní salón Inky Hejtmánové (mimochodem se jí tímto moc omlouvám, protože ve včerejších novinách jsem její jméno pěkně zkomolil. Ale Inka si z toho nic nedělala. Povídá mi: „Forma může být různá, ale obsah, to jsem stále Já.“

A co nás čeká dnes, tj. v ponděli:

- v 10.00 hodin divadlo Jarky Holasové - „Až opadá listí z dubu“ - scéna STAN ZA PRŮJEZDEM.

- odpoledne a večer posezení u čaje, v noci první hudební koncert - skupina VERTIGO začínající ve 21.30, která hraje fajn jazz a po koncertu malé ohňové představení žonglérů. Ti se přesunou z průjezdu na náměstí a před divadlem si pohrají s ohněm a věřím, že sebe i nás příjemně naladí a pobaví. Jejich představení není nikterak dlouhé, bude trvat přibližně 15 až 20 minut.

kemis



TSR Czech Republic s.r.o.

anketka

Komu nebo čemu se na divadle říká pacanda?

Holka v souboru, co je moc pěkná, ale není vůbec dobrá herečka. Všichni kluci jí chtějí sbalit, respektive osahat, což ona možná malinko tuší, ale myslí si, že je v souboru především kvůli hereckému talentu. Velmi se diví, že ji ostatní herečky z divadla nemohou vystát.

Pozn. Po zkušenostech s pacandou je divadlo VOSTO5 výhradně chlapecké sdružení.

Ondřej Cihlář - divadlo VOSTO5

Výtečník Sparty.

Tomáš Jeřábek

Novicka v divadle, něco jako kandras nebo eléf, ale určitě je to žena.

Petr Prokop

To je když vyhoří divadlo.

Lukáš Nozar

Kontaktní hra dvou až tří lidí, co nemá vítěze.

Antonín Polícar

Pacovská holka, která ti podá packu, na jevišti.

Qinsonas Červenka

PAMĚTHNÍCI



Pohřeb Aloise Jiráska před rozestavěnou budovou divadla březnu 1930.



Jiráskovo divadlo a muzeum v Hronově podle návrhu architekta Freiwalda.



9:00-12:30

Semináře a dílny



14:00-16:00

Kritický klub

16:30 (B) a 20:00 (A) - Jiráskovo divadlo

DS Scéna Libochovice

Na motivy amerických her: Manžel na inzerát (90')

14:00 (A) a 19:00 (B) - Sál Josefa Čapka

Divadlo VOSTO5 Praha

Cihlář, Jeřábek, Kašpar, Prokop: Sniezka (75')

16:30 (A) a 21:30 (B) - Sokolovna

DS Černí šviháci Kostelec nad Orlicí

Josef Tejkl: Solný sloupy (105')

20:30 a 22:15 - před Jiráskovým divadlem

Soubor DNO Hradec Králové

DNO: Epos (30')

HRONOFF

14:00 - Park Aloise Jiráska

Sv. Vavřinec - den ve znamení vařečky, dobrého jídla, vína a piva

Předvedení kuchařského umění, příjezd sv. Vavřince.

18:00 - Park Aloise Jiráska

Bílá paní - Muzikál ZŠ Hronov.

19:00 - Park Aloise Jiráska

Diskotéka pod širým nebem

21:00 - Čajovna

VIBRA ETHERNA

Akustická alternativa s prvky hudby tradičních kultur v Čajovně.



Zpravodaj 74. Jiráskova Hronova

Vydává organizační štáb

Šéfredaktor: Jana Portyková

Redakce: Vladimír Hulec, Alexandr Gregar, Jan Rolník, Michal Drtina

Výtvarník: Rostislav Pospíšil

Fotograf: Ivo Mičkal

Oficiální stránky festivalu:

<http://www.hronov.cz>

Tisk: GZH, s.r.o.

Cena 5,- Kč



Komiks pro vás připravil Jiří Jelínek

**Divadelní
Stand'art-nálevna-
kabaret-tančírna**

**Umění, věda
a sport ve stanu**



Karel Tomas dnes protestoval proti slovním hříčkám typu pitva - bitva tří císařů! Kdo to má tlumočit!

„Při představení Petra Lanty bude plát oheň, ale hasiči budou připraveni s minimaxy v obou portálech,“ uklidňovala organizační štáb Marcela Kollertová.

POZOR!

Taneční představení souboru NoTa z Plzně (Jan B. Mwesigwa: Slabosti myslí) - středa 11. 8. - se z důvodu onemocnění v souboru ruší. Do programu byla zařazena inscenace Divadla bez zákládů Sokolov - E. Ionesco: Plešatá zpěvačka, a to ve 14.00 hodin (A), 16.30 a 20.00 (B). Řady A a B musí předložit kartičku společně se vstupenkou!



POZOR !!!POZOR!!!

Včera jsme nesprávně uvedli čas představení souboru Dialog Plzeň - PŘELET. Upozorňujeme, že bude hráno v Sokolovně od 20:00 (A) a od 22:00 (B) hodin.



barokní andílek